Interreg
Slovakia-Austria
European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

EUROPEAN UNION

Koncepcia ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov

podporujúca implementáciu Spoločného cezhraničného vzdelávacieho programu jazykového vzdelávania pre materské a základné školy (BIG SK-AT)

Koncepcia bola vytvorená v rámci projektu Kooperácie v oblasti vzdelávania v pohraničnom regióne Slovensko – Rakúsko (BIG SK-AT). Projekt je finančne podporovaný programom INTERREG V-A Slovensko-Rakúsko z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR). Predstavuje všetky nástroje ďalšieho vzdelávania, ktoré projektoví partneri realizovali v rámci projektu. Boli zamerané na profesionalizáciu, zvyšovanie kvalifikácie, ako aj ďalšie vzdelávanie širokej cieľovej skupiny.

Autori v abecednom poradí:

Za rakúskych partnerov

Dominique Barborik (Österreichische Kinderfreunde – Landesorganisation Wien / Rakúski priatelia detí – Krajinská organizácie Viedeň)
Mag.ª Susanne Fuhrmann (Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro / Riaditeľstvo pre vzdelávanie mesta Viedeň – Európska kancelária)
Mag.ª Martina Chvatalova (Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro / Riaditeľstvo pre vzdelávanie mesta Viedeň – Európska kancelária)
Dipl.-Päd.in Ing.in Emina Petzer (Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro / Riaditeľstvo pre vzdelávanie mesta Viedeň – Európska kancelária)
Mag.ª Dr.in Verena Plutzar (Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro / Riaditeľstvo pre vzdelávanie mesta Viedeň – Európska kancelária)
Dipl.-Päd.in Christine Rammesmayer (Land Burgenland, Abteilung 7 – Bildung, Kultur und Gesellschaft / Spolková krajina Burgenland, Oddelenie 7 – Školstvo, kultúra a spoločnosť)
M.A., Dipl.-Päd.in Margret Sharifpour Langroudi (Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro / Riaditeľstvo pre vzdelávanie mesta Viedeň – Európska kancelária)
Mgr. Gabriela Slobodová, PhD. (Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abteilung Kindergärten / Úrad dolnorakúskej krajinskej vlády, oddelenie materské školy)
Dr.in Karin Steiner (Österreichische Kinderfreunde – Landesorganisation Wien / Rakúski priatelia detí – Krajinská organizácie Viedeň)

Za slovenských partnerov

Mgr. Eva Gašparová (Mesto Senica)
Doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová, PhD. (Mestská časť Bratislava – Nové Mesto)
Mgr. Jana Menkynová (DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, o.z.)

Vydavateľ

Land Niederösterreich, Amt der NÖ Landesregierung, Abteilung Kindergärten, Landhausplatz 1,
A3109 St. Pölten / Dolnorakúska krajinská vláda, zastúpená Úradom dolnorakúskej krajinskej vlády, Oddelenie pre materské školy
Editorka: Mgr. Gabriela Slobodová, PhD.
Grafická úprava: Team Wagner DESIGNSTUDIO
Fotocredits: ©SecondSide (s. 10), ©Robert Kneschke (s. 12), ©Sergey Nivens (s. 15)
Všetky práva vyhradené
© Copyright 2020 – Amt der NÖ Landesregierung, Abteilung Kindergärten

OBSAH

1. Úvod 4

2. Východiská ďalšieho vzdelávania 5

3. Inovácie a nástroje ďalšieho vzdelávania 7

4. Ciele ďalšieho vzdelávania 9

5. Metodické princípy ďalšieho vzdelávania 10

6. Štruktúra ďalšieho vzdelávania 11

7. Zabezpečenie kvality a diseminácia projektu 12

8. Zoznam literatúry 14

9. Kurikulum ďalšieho vzdelávania v projekte BIG SK-AT 15

ŠTUDIJNÝ PROGRAM 16

ODBORNÉ PREDNÁŠKY 18

TÍMOVÉ ŠKOLENIA 20

HOSPITÁCIE A PRAXE 22

WORKSHOPY 25

SEMINÁRE 28

ODBORNÉ PORADENSTVO 34

STRETNUTIA NA ZOSIEŤOVANIE MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKÔL 36

PODNETNÉ PODUJATIA S PRACOVNÝMI SKUPINAMI 38

TEMATICKÉ PRACOVNÉ SKUPINY 40

JAZYKOVÉ KURZY PRE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV

A OBYVATEĽOV POHRANIČNÉHO REGIÓNU 41

1. ÚVOD

Všetky podujatia a aktivity v oblasti ďalšieho vzdelávania, organizované v projekte BIG SK-AT, vychádzajú z najnovších poznatkov o učení sa jazykov. Kladú dôraz na kvalitu jazykovej podpory, integrujú jazykové vzdelávanie do každodenných činností materských a základných škôl a aplikovaním zážitkovej pedagogiky podporujú celostný rozvoj dieťaťa.

Stanovené ciele jednotlivých podujatí a aktivít podporujú prvý jazyk (materinský jazyk u migrantov), vzdelávací jazyk (nemecký jazyk v Rakúsku), jazyk susednej krajiny (ako jazyk stretávania sa), cudzí jazyk, ako aj jazykovú senzibilitu v rámci viacjazyčnosti. Spoločným menovateľom sú zážitková pedagogika a integrácia jazykového vzdelávania do reálnych, každodenných situácií. Dôležitým krokom, ktorý vedie k naučeniu sa jazyka je, podľa nás, podpora sociálnej interakcie a kooperácie ako zdroja jazykového učenia sa. Nemenej dôležitý je emocionálny obsah, ktorý zintenzívňuje skúsenosti z každodenného života a ukladá ich ako zážitky do dlhodobej pamäte. Využívanie každodenných situácií ako jazykových podnetov robí procesy učenia sa u detí/žiakov prirodzenejšími, dynamickejšími a reálnejšími a sú rovnako využiteľné ako ustálený a plne riadený proces výučby jazyka.

S tým súvisí potreba vytvárať didaktické impulzy prostredníctvom zážitkov a jazykovým spracovaním zažitého podporovať osvojenie si nielen všeobecných vedomostí, ale aj jazykových schopností. V centre záujmu takéhoto prístupu učenia sa jazyka je osobná aktivita a účasť dieťaťa/žiaka. Model reflexívneho učenia súčasne poskytuje pedagogickým zamestnancom príležitosť rozvíjať v školách zvýšenú citlivosť na jazykové podnety a získať impulzy na vytvorenie prostredia priaznivého pre (rôzne) jazyky.

Aby sa zabezpečil trvalo udržateľný profesijný rast a kvalifikácia pedagogických zamestnancov, kládol sa v projekte BIG SK-AT veľký dôraz na spoluprácu so vzdelávacími inštitúciami pedagogického zamerania a inštitúciami ďalšieho vzdelávania na podporu cezhraničnej výmeny a na zapojenie všetkých zúčastnených skupín do jednotlivých činností a procesov – od rodičov, jazykových sprievodcov a lektorov, učiteľov materských a základných škôl, až po jazykových expertov.

Projekt sa rovnako zameral na celkový (jazykový) socializačný proces dieťaťa s prihliadnutím na skutočnosť, že dieťa postupne dospieva v rôznorodej jazykovo-kultúrnej spoločnosti a prostredníctvom nadobudnutej jazykovo-kultúrnej kompetencie aktívne participuje na dianí v rýchlo sa meniacom pohraničnom priestore a vo viacjazyčne osídlených oblastiach v okolí hlavných miest.

2. VÝCHODISKÁ ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Čo hovorí aktuálny výskum v oblasti ďalšieho vzdelávania a profesijného rastu?

V diskusii o kvalite jazykového vzdelávania zaujíma kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov ústredné miesto. Zásadné štrukturálno-inovačné procesy a reformné hnutia v oblasti (jazykového) vzdelávania v materských a základných školách, napr. nové rámcové vzdelávacie plány, sledovanie jazykovej úrovne a výkonové štandardy zamerané na zlepšovanie jazykových kompetencií, vyučovanie citlivo zohľadňujúce viacjazyčnosť a i., prispeli ku významovej zmene postavenia jazykového vzdelávania v spoločenskom systéme. Súčasne stavajú pedagogických zamestnancov materských a základných škôl pred nové výzvy. Tie súvisia najmä s viacjazyčným prostredím v rámci jednej triedy, alebo podporou viacerých jazykov, ktorými dieťa/žiak hovorí.

Pri plnení širokého spektra úloh a reagovaní na zvyšujúce sa očakávania kladené na vzdelávacie zariadenia a ich zamestnancov, sa pedagogickí zamestnanci nemôžu spoliehať iba na získané vzdelanie. Na zvládnutie takýchto komplexných požiadaviek potrebujú ďalšie kontinuálne, cielené a nadväzujúce vzdelávanie. S tým súvisí aj zlepšovanie rámcových podmienok a systematická podpora ich osobnostného rozvoja vo vzdelávacích zariadenia. Hoci empirický výskum zdôrazňuje dôležitosť takéhoto prístupu, existuje len málo štúdií o tom, ako podporiť ďalšie rozvíjanie vedomostí, zručností a spôsobilostí pedagogických zamestnancov v týchto dôležitých oblastiach jazykovej profesionalizácie.

Kurikulum kurzov ďalšieho vzdelávania, ktoré bolo vytvorené v rámci projektu BIG SK-AT, konkretizuje všeobecné ciele zamerané na uznanie a podporu viacjazyčnosti a prispieva tým k aktuálnej potrebe profesijného rastu pedagogických zamestnancov, orientovaného na oblasť didaktiky jazykov v kontexte viacjazyčnosti.

Takýto dokument bol potrebný aj z dôvodu, že na národnej úrovni závisí ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov od konkrétnej inštitúcie a zriaďovateľa. Okrem toho na národnej a regionálnej úrovni neexistuje žiadny orientačný rámec ani kurikulum (národné príp. platné iba v niektorej spolkovej krajine v Rakúsku) pre oblasť ďalšieho vzdelávania zameraného na podporu jazyka a viacjazyčnosti. Pedagogické vzdelávanie sa realizuje vždy v určitom spoločenskom rámci, ktorý je ovplyvnený národnou politikou a čiastočne regionálnymi požiadavkami. To má za následok, že národné jazykovo-politické implikácie dominujú nad aktuálnymi poznatkami z výskumov o viacjazyčnosti a ďalšom vzdelávaní a výrazne tak ovplyvňujú kvalifikáciu pedagogických zamestnancov.

Aj napriek prebiehajúcej odbornej diskusii o viacjazyčnosti, myslenie a konanie pedagogických zamestnancov, v krajinách zúčastnených na projekte, formuje v súčasnosti predovšetkým jazyková podpora zredukovaná na jednojazyčnosť (alebo inštitucionálnu dvojjazyčnosť).

Orientácia ďalšieho vzdelávania

Zlepšiť kvalitu, transparentnosť a prístupnosť ďalšieho vzdelávania - naprieč hranicami - to sú všeobecné ciele, ktoré partneri v rámci projektu sledovali pri vytváraní a realizovaní ponúk ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov. Myšlienka vytvárania kvalifikačných opatrení v oblasti jazykového vzdelávania, ktoré by priamo sprevádzali výchovno-vzdelávací proces. nie je nová. Napriek tomu sa ju ešte nepodarilo presadiť. Preto bola medzi expertmi potrebná (cezhraničná) výmena skúseností, ktorá umožnila definovať a následne využiť nielen rôzne štrukturálne podmienky, ale aj spoločné šance.

Koncepcia ďalšieho vzdelávania orientovaného na výchovno-vzdelávací proces

Sprevádzanie výchovno-vzdelávacím procesom predstavuje inovatívnu koncepciu ďalšieho vzdelávania, najmä ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov materských škôl, ktorá bola vytvorená a realizovaná v rámci projektu BIG SK-AT na rôznych stupňoch vzdelávania. Zapojenie sa do procesu zavádzania nového prístupu k učeniu jazykov priamo v zúčastnených pilotných zariadeniach (jeho obsahy sú zhrnuté v predloženej koncepcii ďalšieho vzdelávania), malo za cieľ umožniť cieľovej skupine a zúčastneným stranám samostatné učenie sa a vysokú mieru sebareflexie. Účastníci boli podporovaní v tom, aby sa ďalej samostatne a zodpovedne rozvíjali a rástli. Ide tu o vytvorenie spoločnej inštitucionálnej cesty rozvoja osôb, z ktorých každá má vlastnú jazykovú biografiu, a z nej vyplývajúce skúsenosti s používaním jazyka/jazykov. Takýto prístup sa opiera o systemické, konštruktivistické ako aj humanistické princípy, čím sa výrazne líši od vzdelávacích

formátov, v popredí ktorých stojí sprostredkovanie vedomostí (v zmysle školenia) alebo poskytnutie rád a odporúčaní. Formuje priaznivý postoj k jazykovému vzdelávaniu, ktorý určuje celkové smerovanie projektu (pozri Cezhraničný vzdelávací program).

Súčasťou tohto prístupu je príprava ďalšieho vzdelávania formou modulov, cezhranične, alebo z aspektu reflektujúcej praxe, ktorá umožňuje spoločne diskutovať o skúsenostiach so zavádzaním nových modelov. Táto transparentnosť a rozhovory o podporných jazykových stratégiách by mali prispieť k tomu, aby sa vzdelávacie procesy tvorili efektívnejšie, s väčším zameraním na prax a prehľadnejšie. Kooperácia s inštitúciami, ktoré vzdelávajú pedagogických zamestnancov pre materské a základné školy (napr. pedagogickými strednými a vysokými školami), mala za cieľ transparentne sprístupniť obsahy projektu. V podobe vysokoškolského študijného odboru HAMEP „Oblasť pôsobnosti viacjazyčnosť“ realizovaného na Pedagogickej vysokej škole vo Viedni (PH Wien) sa dosiahlo aj to, že aktuálne obsahy ďalšieho vzdelávania môžu byť aj v budúcnosti integrované do profesijného a vysokoškolského vzdelávania. Prispeje to k vyššej kvalifikácii v oblasti viacjazyčnosti a získané poznatky budú natrvalo ukotvené do procesu vzdelávania pedagogických zamestnancov.

Priniesť do tohto procesu viac transparentnosti a v praxi pripraviť cestu systematickej a komplexnej jazykovej podpore a vzdelávaniu bolo ďalším, úspešne dosiahnutým cieľom projektu BIG SK-AT.

3. INOVÁCIE A NÁSTROJE ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Účinné koncepcie podpory viacjazyčnosti potrebujú DLHODOBÉ perspektívy, INTERDISCIPLINÁRNE plánovanie (prostredníctvom jazykovedy a pedagogických vied) a celostné príp. PRIEBEŽNÉ stratégie konania, ktoré sprevádzajú dieťa/žiaka počas CELÉHO procesu učenia sa vo forme priebežného jazykového vzdelávania.

Jazykové vzdelávanie, ktoré sa zameriava na zvýšenie povedomia a porozumenia pre jazyky (jazyky susedov, prvé jazyky, jazyky národnostných menšín), môžu znamenať pre deti/žiakov pridanú hodnotu až v takom rozsahu, že získajú už v mladom veku metajazykové kompetencie. Tieto im poslúžia pri každom ďalšom procese osvojovania si jazyka – predovšetkým pri osvojovaní si vzdelávacieho jazyka – a komunikačných kompetenciách.

Na rozdiel od doterajších, väčšinou teoreticky zameraných projektov, projekt BIG SK-AT hľadal – vychádzajúc z praxe – účinné mechanizmy a podmienky pre úspešnú podporu viacjazyčnosti. Všetky materiály a nástroje boli vypracované vedecky vedeným tímom odborníkov z rôznych inštitúcií (z oblasti materských a základných škôl). Praktické overovanie a pilotovanie jednotlivých materiálov na podporu rozvoja jazyka sa uskutočnilo v úzkom prepojení teórie a praxe. Ďalšia inovácia spočívala v optimalizácii a vystopovaní jazykového potenciálu vo vnútri pedagogického tímu, aby sa z nich odvodili zdroje pre viacjazyčné vzdelávanie. V rámci projektu boli do ďalšieho vzdelávania prizvaní aj jazykoví asistenti, odborný zamestnanci z oblasti jazykového vzdelávania, ako aj vedúci pedagogickí zamestnanci. Mnohé kroky ku zvyšovaniu kvalifikácie boli určené pre celé tímy, aby tieto dosiahli vzájomné porozumenie a našli spoločnú cestu pri rozvoji a presadzovaní nového jazykového prístupu v pilotných zariadeniach. Aby dokázali urovnať problematické momenty medzi deťmi, rodičmi a odborným personálom, plynúce z odlišností jazykov a kultúr, a aby podporovali názorovú a hodnotovú diskusiu. Ovládanie a používanie vzájomne známeho jazyka vytvára dôvernú jazykovú atmosféru, čo u detí prispieva k vytváraniu identity a pozitívneho obrazu o sebe a u pedagogických zamestnancov k využívaniu ich potenciálu.

Výchovno-vzdelávacie zariadenia mali prostredníctvom projektu BIG SK-AT možnosť lepšie spoznať výhody koordinovaného vzdelávania vo viacerých jazykoch. Bežne používanú jednojazyčnosť prerušili systematickým používaním iných jazykov, prednostne tých, ktorými sa v skupine detí/žiakov hovorilo. Rozšírili ju aj o interdisciplinárne (školské) projekty so zapojením jazykov, o vytvorenie jazykových kútikov, o podporu prekladateľských pokusov detí, o podporu uvedomovania si jazykových obsahov (language awareness) alebo o podporu metajazykových kompetencií prostredníctvom jazykového porovnávania.

Aby mohli ponuky ďalšieho vzdelávania, vytvorené v projekte BIG SK-AT, skutočne zmeniť jazykovo-pedagogickú činnosť pedagogických zamestnancov, bolo potrebné staviť na inovatívne koncepcie, podporujúce ich využitie v každodennom živote. To umožnili v projekte použité metódy ďalšieho kontinuálneho vzdelávania prostredníctvom sprievodného odborného poradenstva, nástrojov na podporu reflexívneho učenia sa, jazykovo-pedagogického koučingu, nenáročných školení celého tímu a sprievodných seminárov pre jazykových lektorov. Súčasne sa všetkým zúčastneným na projekte ponúkali školenia zamerané na schopnosť reflexie vlastnej jazykovo-pedagogickej činnosti.

Ďalej boli v rámci projektu BIG SK-AT vyvinuté a ponúknuté vhodné metodiky (príručky), pracovné materiály (moduly), nástroje na zvyšovanie kvalifikácie pedagogických zamestnancov (pozri kap. 9) a nenáročné informačné podujatia pre rodičov a verejnosť. Tieto robia tento moderný inkluzívny viacjazyčný prístup zrozumiteľnejším pre pedagogických zamestnancov, rodičov aj zriaďovateľov vzdelávacích inštitúcií. A mali by ich presvedčiť o takejto všeobecne platnej jazykovej koncepcii a o intenzívnejšom zapojení jazykov národnostných menšín, jazykov susedov a prvých jazykov do vyučovania a vzdelávania.

Zároveň išlo o pochopenie toho, ako môžu rôzne učebné prostredia a obsahy ovplyvniť jazykové vzdelávanie tak, aby posilnili komunikatívnosť detí/žiakov a zabezpečili optimálny prechod jazykového vzdelávania medzi materskou a základnou školou.

Cieľom projektu BIG SK-AT bolo, aby pedagogickí zamestnanci hlbšie pochopili súvislosti medzi jazykovou podporou a funkciou jazyka vo vzdelávacom procese. Aby podporovali komunikatívnosť so zreteľom na aktívne zapojenie celého jazykového potenciálu detí/žiakov s cieľom trvalo udržateľného učenia sa (jazykov), a aby uplatňovali väčšiu otvorenosť v chápaní vhodných

stratégií konania. Okrem iného aj vytvorením priestoru pre cezhraničnú výmenu názorov expertných tímov. Vďaka účasti rakúskych spolkových krajín Dolné Rakúsko (Niederösterreich – hlavný partner projektu), Burgenland (Burgenland) a Viedeň (Wien), ako aj projektových partnerov zo susedných regiónov Slovenska, a úzkej synergii troch projektov BIG (BIG SK-AT, BIG AT-CZ a BIG AT-HU) sme vytvorili v stredoeurópskom priestore rozsiahlu jazykovú iniciatívu a doteraz najväčší projekt k viacjazyčnosti v Rakúsku.

4. CIELE ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Nové požiadavky na kvalifikovanosť pedagogických zamestnancov

Vzdelávací program, ktorý bol vytvorený v projekte BIG SK-AT (porovnaj Spoločný cezhraničný vzdelávací program prístupný na stránke www.sk-at.big-projects.eu v kategórii Zážitkové učenie/Základné informácie), vychádza z procesu úspešného vývoja kvality jazykového vzdelávania (v rôznych kontextoch) vo výchovno-vzdelávacích inštitúciách a jeho implementácie do každodenného programu v materských a základných školách. Jeho vytvorenie bolo spoločnou úlohu všetkých zúčastnených partnerov. Takáto úloha predpokladá vysokú mieru sebareflexie pedagogických zamestnancov a odborníkov. Najmä jazykové vzdelávanie integrované do každodenných reálnych situácií si vyžaduje špecifické profesionálne schopnosti, ktoré zahŕňajú odborné aj praktické znalosti, zručnosti a ochotu zamyslieť sa nad didaktickými situáciami na individuálnej, ako aj skupinovej úrovni.

Rozvoj kvality, transparentnosti a prístupnosti – naprieč hranicami

Ciele v oblasti ďalšieho vzdelávania boli odvodené z cieľov spoločného cezhraničného vzdelávacieho programu a zamerané na **implementáciu nového jazykového prístupu** v zúčastnených pilotných zariadeniach.
Aby mohli ponuky ďalšieho vzdelávania, vytvorené v projekte BIG SK-AT, skutočne zmeniť kompetencie jazykovo-pedagogického konania pedagogických zamestnancov, bolo potrebné spoliehať sa na **inovatívne koncepcie,** presadzujúce ich využitie v každodennom živote.

Ukotvenie a sprostredkovania jazykovo-pedagogických kompetencií vo vzdelaní a v ďalšom vzdelávaní a kontinuálna profesionalizácia sprevádzaná odborným poradenstvom a zosieťovaním (napr. prostredníctvom www.big-projects.eu) podporili **rozvoj kvality** jazykového vzdelávania. Kooperácie so vzdelávacími inštitúciami pedagogického zamerania a inštitúciami ďalšieho vzdelávania pre materské a základné školy, cezhraničná výmena skúseností, ako aj zapojenie všetkých skupín, ktoré sa na procese vývoja projektu zúčastnili, prispeli k sprístupneniu ponuky ďalšieho vzdelávania.

5. METODICKÉ PRINCÍPY ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Vhodnými metódami sú také prvky alebo cesty, ktoré umožňujú rozširovanie kompetencií a ukazujú možnosti ich uplatnenia v profesijnej praxi. Zvolená „metodika a formáty" boli skupinovo orientované a sprevádzali celý proces. Spájali v sebe reflexiu, teóriu a praktickú činnosť a boli prispôsobované každej novej ponuke ďalšieho vzdelávania.

Skupinovo orientovaný prístup umožnil optimálne a efektívne sprostredkovanie obsahov smerom k špecifickej cieľovej skupine a jej kvalifikačným potrebám. Súčasne podporoval odbornú a pedagogickú výmenu skúseností nielen medzi jednotlivými pedagogickými zamestnancami, ale aj tímami materských a základných škôl, študentmi v procese pedagogického vzdelávania a rodičmi.

Procesne orientovaný prístup slúžil implementácii nového jazykového prístupu do zúčastnených pilotných zariadení (materských a základných školách). Kvôli tomu boli ponuky kontinuálneho vzdelávania (pozri kap. 6) doplnené o ďalšie sprievodné formy, ako odborné poradenstvo, kolegiálne hospitácie, nástroje na reflexívne učenie, jazykovo-pedagogický koučing a školenia pre celý tím, ktoré sa zameriavali na schopnosť reflexie vlastnej jazykovo-pedagogickej činnosti zúčastnených.

6. ŠTRUKTÚRA ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Opierajúc sa o výsledky výskumu merania efektivity ďalšieho vzdelávania (porovnaj Yoon et al., 2007; Cope et al., 1992) sme prišli k názoru, že ďalšie vzdelávanie je účinné najmä vtedy, keď podnecuje pedagogických zamestnancov „na jednej strane k intenzívnemu premýšľaniu o spôsobe a obsahu vyučovania, a na druhej strane o svojom vlastnom vplyve na učenie sa žiakov“ (Kieferle, 2013, s. 52).

Vychádzajúc z kľúčových komponentov podľa Joycea a Showersa (2002) bola štruktúra ďalšieho vzdelávania zvolená tak, aby zahŕňala:

1. porozumenie nových poznatkov,
2. predstavenie a modelovanie nových metód,
3. kontinuálnu spätnú väzbu od kouča (jazykový expert, odborný poradca).

Z tohto dôvodu ponuka ďalšieho vzdelávania predstavovala súbor metód, počnúc odbornými dennými seminármi (pre jednotlivcov príp. celé tímy), ktoré sa obsahovo zameriavali predovšetkým na sprostredkovanie poznatkov a odborovej didaktiky, až po dlhodobé koučingy a ponuky odborného poradenstva. Tieto posunuli do centra pozornosti profesionalizácie reflexiu vlastnej činnosti. Vzhľadom na skutočnosť, že použitie koučingov a ponúk odborného poradenstva v profesionalizácii jazykového vzdelávania je ešte relatívne nové, je dobré v krátkosti vysvetliť ich funkciu. Koučing je forma ďalšieho vzdelávania, ktorá podľa Kieferleovej (2013, s. 54) *„zahŕňa trvalo udržateľný priestorový manažment, podpornú kritiku praxe a špecifické pozorovanie“.* Zvlášť pozitívny efekt na jazykový vývoj detí má koučing vtedy, keď jeho priamym ťažiskom sú metódy prepojené s jazykom. Preto v rámci projektu u viedenských projektových partnerov pôsobilo niekoľko odborných poradcov pre viacjazyčnosť, ktorí sprevádzali profesionalizáciu pedagogických zamestnancov, podporovali ich sebareflexiu a sprostredkúvali im nové, z pohľadu jazykov relevantné, praktiky konania.

Forma a realizácia odborného poradenstva boli však u jednotlivých projektových partnerov v materských a základných školách rozdielne. Ako v intenzite ich poskytovania, tak aj v úlohách jednotlivých odborných poradcov.

Analýza a výsledky odborného poradenstva v rámci projektu BIG SK-AT (ako aj tie, ktoré vyplývajú zo záverečnej projektovej správy Inštitútu Charlotte Bühlerovej), dokumentujú dôležitosť odborného poradenstva a iných foriem ďalšieho vzdelávania, ako napr. „letných jazykových ateliérov“ (Wiener Kinderfreunde) a rôznych seminárov zameraných na rozvoj tímov, realizovaných priamo vo vzdelávacích zariadeniach . Ukázalo sa však, že nie je celkom zrejmé, ako môže odborné poradenstvo viesť k zlepšeniu kvality jazykového vzdelávania. Na to je potrebné zvládnuť inštitucionálne výzvy v podobe povinnej implementácie odborného poradenstva do rôznorodých vzdelávacích systémov projektových partnerov.

Potvrdilo sa však, že „efektívna a profesionálna ponuka ďalšieho vzdelávania je trvalo udržateľná a cielená vtedy, keď ponúka mnoho príležitostí na praktické cvičenia a umožňuje spätnú väzbu na základe vlastnej praxe zúčastnených“ (Kieferle, 2013, s. 55).

Odborný výskum o tom, ako musí vyzerať správny mix rôznych prístupov, ktoré by umožňovali dlhodobý transfer naučeného do praxe, je potrebné ešte zrealizovať. Predkladané kurikulum ďalšieho vzdelávania (pozri kap. 9) prispieva – predovšetkým záverečnou evaluáciou predloženou Inštitútom Charlotte Bühlerovej – k národnému a medzinárodnému výskumu a meraniu efektívnosti rôznorodých formátov ďalšieho vzdelávania v jazykovej vzdelávacej oblasti.

7. ZABEZPEČENIE KVALITY A DISEMINÁCIA PROJEKTU

Narastajúce požiadavky na učenie sa viacerých jazykov, ktoré sú kľúčom ku globálnemu viacjazyčnému svetu, v inštitucionálnom rámci narážajú na nedostatočné vedomosti o tom, akým spôsobom treba podporiť, zaviesť a zefektívniť účinnosť jazykových koncepcií v rámci inštitúcií.

Projekt zameral svoju pozornosť na kvalitatívne a štrukturálne úspešné rámcové podmienky, ktoré sú nevyhnutné pre inštitucionálnu jazykovú podporu (vrátane podpory jazykov susedov a jazykov stretávania sa). Z tohto dôvodu bol jedným z hlavných cieľov zamerať sa na kvalitu ponúkaných nástrojov a účinných podmienok jazykovej podpory. Súčasne prostredníctvom kvalifikačnej ofenzívy natrvalo ukotviť profesionálne, do všedného dňa integrované, viacjazyčné vzdelávanie detí vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach.

Ďalej bol dôraz kladený na rámcové organizačné podmienky v materských a základných školách. Tieto sa mali v priebehu projektu upraviť tak, aby stále viac podporovali jazykový rozvoj.

Na zvyšovanie kvalifikácie pedagogických zamestnancov boli vypracované, pilotované a evaluované metodicko-didaktické formáty ďalšieho vzdelávania, reflexie a sebahodnotenia pedagogických zamestnancov materských a základných škôl. Základom bol teoretický rámcový koncept, ktorého vypracovanie prebiehalo za účasti odborníkov z oblasti jazykovedného vzdelávania, a ktorý sa v priebehu projektu ďalej rozvíjal na základe skúseností overených v praxi a externej evaluácie. Zmeny, ktoré prebehli vo vnútri výchovno-vzdelávacích zariadení a prejavili sa v priebehu projektu BIG, boli interpretované na pozadí evaluačného modelu Kirkpatricka a Kirkpatrika (2006). Ich model na overovanie účinnosti a efektivity tréningov a inovácií predstavuje jeden z najvhodnejších modelov (Popper, Spiel, von Eye, 2020).

V spolupráci partnerov z Rakúska a Slovenka boli získané výsledky na konci projektu spracované do Spoločného cezhraničného vzdelávacieho programu a prostredníctvom elektronickej vedomostnej platformy diseminované.

V rámci projektu etablované rôznorodé jazykové siete, ale najmä spolupráca so strednými a vysokými pedagogickými školami (napr. BAfEP), zabezpečuje trvalo udržateľný transfer poznatkov projektu do pedagogického vzdelávania a praxe.

Kritériá kvality ďalšieho vzdelávania

Kritériá kvality ďalšieho vzdelávania sú v zmysle projektu založené na chápaní konštruktivistickej a systémovej teórie. Smerodajné boli hodnotové postoje, vychádzajúce z činnostne orientovaného jazykového prístupu v rámci projektu (pozri Spoločný vzdelávací program).

Naši referenti

- boli otvorení a zaujímali sa o biografické pozadie zúčastnených a orientovali sa na ich kompetencie;
- zaujímali sa o očakávania a ciele zúčastnených a zriaďovateľov a zapojili ich do plánovania a realizácie ďalšieho vzdelávania;
- kriticky hodnotili možnosti a hranice vzdelávacích formátov, veľkosť skupín a priestoru a vytvárali ich v zmysle vytýčených cieľov;
- vytvárali formáty pre vyučovanie a učenie sa zamerané na kompetencie a prepájali obsahy ďalšieho vzdelávania s požiadavkami a skúsenosťami zúčastnených;
- pripravovali transfer do praxe tým, že sa snažili svojimi podnetmi zapojiť do ďalšieho vzdelávania celý tím a
- zohľadňovali v ňom aj cezhraničný kontext a možnosti vzájomného učenia sa naprieč krajinami.

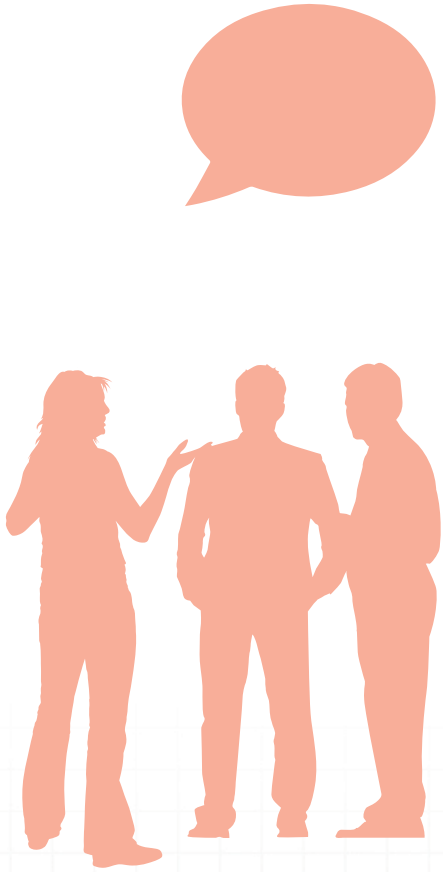

Projektovým partnerom sa prostredníctvom kvalifikačných nástrojov podarilo senzibilizovať pedagogických zamestnancov na význam inštitucionálnej viacjazyčnosti v zmysle európskeho cieľa podpory viacjazyčnosti a zbližovania sa regiónov. Zároveň sa podarilo rozvíjať viacjazyčnosť a jazykové a kultúrne porozumenie medzi susedmi navzájom. Len s primeranými jazykovými znalosťami a interkultúrnym porozumením môžu budúci občania Európy v plnej miere využiť potenciál, ktorý prináša jazyková rôznorodosť pre vzdelanie, spoločnosť a hospodárstvo.

8. ZOZNAM LITERATÚRY

JOYCE, B. a B. SHOWERS. 2002. Designing Training and Peer Coaching: Our needs for learning, VA, USA, ASCD.

KIEFERLE, Ch. 2013. Coaching – eine effektive Methode zur Qualitätsentwicklung in Kindertageseinrichtungen? In: Kieferle, Christa, Reichert-Garschhammer, Eva, Becker-Stoll, Fabienne: Sprachliche Bildung von Anfang an. Strategien, Konzepte und Erfahrungen. Vandenhoeck & Ruprecht.

KIRKPATRICK, D. L. a J. D. KIRKPATRICK. 2006. Evaluating training programs. The four levels. San Francisco: Berret-Koehler Publishers.

LIPOWSKY, F. 2010. Lernen im Beruf- Empirische Befunde zur Wirksamkeit von Lehrerfortbildung. In: Müller, Florian H., Eichenberger, Astrid., Lürders, Manfred & Mayr, Johannes. (Hg.): Lehrerinnen und Lehrer lernen- Konzepte und Befunde zur Lehrerfortbildung. Münster: Waxmann; s. 51–72.

MEYER, A. 2018. Kompetenzorientierte Weiterbildungen didaktisch-methodisch planen, durchführen und evaluieren. Ein Leitfaden für frühpädagogische Arbeitsfelder. Weiterbildungsinitiative Frühpädagogische Fachkräfte, WiFF Expertisen, Band 53. München. [online]. [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://www.weiterbildungsinitiative.de/publikationen/details/data/kompetenzorientierte-weiterbildungen-didaktisch-methodisch-planen-durchfuehren-und-evaluieren/?L=0

POPPER, V., Ch. SPIEL a A. VON EYE. 2012. Evaluation von Führungskräfteentwicklung: Lösungsansätze zur Sicherung methodischer Standards an einem Fallbeispiel. Zeitschrift für Evaluation, 11/1, s. 39–59.

QUALITÄT DER LEHRERINNEN-FORT- UND WEITERBILDUNG an den österreichischen Pädagogischen Hochschulen. [online]. [cit. 2020-09-15]. Dostupné z: https://www.bmbwf.gv.at/Themen/schule/schulrecht/rs/1997-2017/2011_21.html

SPOLOČNÝ CEZHRANIČNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM JAZYKOVÉHO VZDELÁVANIA PRE MATERSKÉ A ZÁKLADNÉ ŠKOLY. Dostupné z: www.sk-at.big-projects.eu unter der Kategorie Erlebnisbasiertes Lernen/Basiswissen.

9. KURIKULUM ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA V PROJEKTE BIG SK-AT

Kurikulum predstavuje rámec, ktorého obsahy možno priradiť k jednotlivým častiam (modulom) Spoločného cezhraničného vzdelávacieho programu jazykového vzdelávania pre materské a základné školy (BIG SK-AT):

1. Všeobecné (orientované na sebarozvoj a obsahy presahujúce jednotlivé moduly)
2. Jazyková podpora integrovaná do každodenného života s dôrazom na prvý (materinský) jazyk, vzdelávací jazyk, jazyk suseda, cudzí jazyk a viacjazyčnosť (modul 2)
3. Zážitková pedagogika a celostný rozvoj detí/žiakov (moduly 1 a 3)
4. Podpora jazykového vzdelávania pri prechode z materskej na základnú školu (obsah presahujúci jednotlivé moduly)
5. Práca s rodičmi (obsah presahujúci jednotlivé moduly)

Obsahy zohľadňujú rôznorodosť regionálnych potrieb a možností jednotlivých projektových partnerov (interné a regionálne podujatia), ako aj spoločné ťažiská jazykového vzdelávania v pohraničnom regióne (otvorené a cezhraničné podujatia).

Výber metód ako aj realizácia vzdelávacích aktivít boli prenechané jednotlivým partnerským organizáciám. Cezhraničné aktivity boli v kompetencii viacerých partnerských organizácií.

ŠTUDIJNÝ PROGRAM

ŠTUDIJNÝ PROGRAM „HAMEP – OBLASŤ PÔSOBNOSTI VIACJAZYČNOSŤ“

Organizácia	Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro a Wiener Kinderfreunde v spolupráci s PH Wien, Ko.M.M.M. (Kompetenzstelle für Mehrsprachigkeit, Migration und Menschenrechtsbildung)
Ciele	Prioritným vzdelávacím cieľom tohto kurzu je profesijný rast pedagogických zamestnancov materských a základných škôl, zameraný na uvedomovanie si vlastného pedagogického konania v plurilingválnom a plurikultúrnom učebnom prostredí. V rámci neho je dôležitá špecializácia pedagogických zamestancov v oblastiach didaktiky viacjazyčnosti, translingvizmu, metodiky a didaktiky osvojovania si jazyka v kontexte aktuálnej vzdelávacej situácie a zvláštností v osvojovaní si viacerých jazykov. Rovnako tematizovanie sociálno-kultúrnych danosti, zakladajúcich sa na aktuálnych vedeckých štandardoch s ohľadom na vedecké teórie, metódy a názory na vyučovanie.
Cieľová skupina	Pedagogickí a odborní zamestnanci materských a základných škôl s ukončeným pedagogickým vzdelaním v oblasti sociálna práca/sociálny manažment alebo s iným rovnocenným nostrifikovaným pedagogickým vzdelaním v zahraničí, alebo s nejakou kvalifikačne preukázateľnou odbornou činnosťou, napr. odborný jazykový personál v rakúskych materských školách a/alebo na 1. stupni základných škôl (Volksschule). **30 účastníkov**
Obsahy	Vzdelávací program ponúka účastníkom možnosť získať fundované odborné znalosti z didaktiky viacjazyčnosti, aby ich mohli kompetentne a v súlade s najnovšími poznatkami z výskumu o viacjazyčnosti aplikovať do svojej jazykovej vzdelávacej praxe a mohli vyhovieť jazykovej heterogenite využívaním rozmanitých metodických postupov.
Štruktúra **15 ECTS** **4 semestre**	Modul 1: Viacjazyčnosť vo výchovno-vzdelávacích zariadeniach Modul 2: Pedagogické nástroje vo viacjazyčnom učebnom prostredí Modul 3: Reflexívna prax/odborná prax (v tandeme jedného pedagogického zamestnanca z materskej a jedného z 1. stupňa základnej školy.

CEZHRANIČNÝ PROGRAM ĎALŠIEHO VZDELÁVANIA

Organizácia	Spolková krajina Burgenland
Ciele	Vychádzajúc z divadelno-pedagogického vzdelávacieho prístupu ponúknuť účastníkom široké spektrum kreatívnych učebným metód a podľa individuálnych predpokladov a potrieb detí/žiakov ich prezentovať na príklade desiatich na seba nadväzujúcich hodín. Vzdelávacie obsahy môžu byť takto citlivo priblížené detskej mysli a vytvárať tak pozitívny emočný priestor na vzdelávanie prostredníctvom vlastných skúseností. Cez kreativitu a skúsenosti z reálnych a životu blízkych činností, je možné hravou formou vyskúšať komunikačné schopnosti, vytvoriť bezpečnú a dôvernú atmosféru a pomocou pozitívnej podpory umožniť trvalé procesy učenia sa. Zosieťovať zamestnancov a jazykových lektorov.
Cieľová skupina	Pedagogickí zamestnanci a jazykoví lektori v oblasti predprimárneho a primárneho vzdelávania z projektových regiónov západného Maďarska, Slovenska, Dolného Rakúska a spolkovej krajiny Burgenland (v kooperácii s BIG AT-HU). **41 účastníkov v kooperácii s BIG AT-HU**
Obsahy	
4 vyučovacie jednotky vyučovacie jednotky	(1. časť) **Cielené usmerňovanie a podpora emocionálnych a sociálnych kompetencií ako predpokladov jazykových činností – Divadelno-pedagogická práca ako celostný prístup sprostredkovania jazykov** Prostredníctvom divadelno-pedagogických intervencií ponúknuť mladým ľuďom rôzne možnosti, ktoré zodpovedajú každodennému životu a ich slovnej zásobe, ako si hravou formou precvičiť rôznorodú zmenu perspektívy a vnímania samého seba, ako aj iných, v bezpečnej a riadenej atmosfére, a taktiež aby nazbierali bohaté komplexné skúsenosti.
4 vyučovacie jednotky	(2. časť) **Cielené usmerňovanie a podpora emocionálnych a sociálnych kompetencií ako predpokladov jazykových činností – Komunikačná kompetencia, schopnosť tímovej práce a kompetencia moderovania** Predpokladom úspešnej komunikácie sú na jednej strane pripravenosť a schopnosť porozumieť a načúvať druhým, a na druhej strane schopnosť vyjadriť sa plynule, jazykovo primerane a s ohľadom na poslucháča. Pritom mnohé emocionálne vývinové procesy tvoria základ získavania sociálnych kompetencií konania príp. formovania medziľudských vzťahov.
4 vyučovacie jednotky	(3. časť) **Cielené usmerňovanie a podpora emocionálnych a sociálnych kompetencií ako predpokladov jazykových činností – Psychosociálny vývoj a formovanie hodnôt** Divadelno-pedagogická práca podporuje vývoj osobnosti a osobných kompetencií. Táto sociálna vyučovacia metóda, rozvíja vnímavosť na sociálnu vzájomnosť, pozitívne vplýva na sebadôveru, zdravé sebavedomie a schopnosť reflexie.
4 vyučovacie jednotky	(4. časť) **Cielené usmerňovanie a podpora emocionálnych a sociálnych kompetencií ako predpokladov jazykových činností – Práca zameraná na riešenie** Čary a čarovanie pomáhajú v pedagogickej práci sústrediť pozornosť detí/žiakov na konkrétne konanie. Čarovné predmety a slovíčka majú neobyčajný účinok. Používajú pozitívne formulované príkazy, jasné návody na úkony alebo stratégie. Čarovné rýmy majú melodický rytmus a deti/žiaci si prostredníctvom nich rozvíjajú jazykový cit, ich výslovnosť sa stáva plynulejšou a rozširuje sa ich slovná zásoba.

ODBORNÉ PREDNÁŠKY

ODBORNÉ PREDNÁŠKY

Organizácia	Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro a Wiener Kinderfreunde.
Ciele	» prehĺbiť a rozšíriť existujúce základné vedomosti » profesionalizovať priaznivé podmienky úspešnej jazykovej podpory vo vzdelávacích zariadeniach » natrvalo ukotviť a zvyšovať kvalitu podpory viacjazyčnosti integrovanej do každodenného života
Cieľová skupina	Pedagogickí zamestnanci na predprimárnom a primárnom stupni vzdelávania a odborná verejnosť zaujímajúca sa o jednotlivé témy **70 – 80 účastníkov**
Obsahy	
3 h	**„Toto je miesto (rôznych) jazykov! Viacjazyčnosť v materskej a základnej škole“ – Mag.ª Dr. Judith Purkarthofer (prednáška pre pilotné zariadenia projektu BIG)** Miesta jazykového prežívania – ako môžeme zmeniť materské a základné školy na miesta, ktoré vnímame a zažívame ako viacjazyčné osobné svety? Čo rozumieme pod viacjazyčnosťou? Ako môžeme vytvárať rôzne jazykové možnosti? Ktoré miesta využívať, aby sme dobre nakladali s týmito jazykovými možnosťami?
4 h	**„Posilňovať kooperáciu“ – Dr.ª Tanja Salem (prednáška pre pilotné zariadenia projektu BIG)** Čo je potrebné na to, aby prechod medzi materskou a základnou školou dobre fungoval. Dr.a Salem prezentovala vlastné skúsenosti z takéhoto prechodu v Nemecku, kde bola členkou tímu v rámci výskumného projektu FörMig (Podpora detí a mladistvých s migrantským pozadím).
3 h	**„Viacjazyčnosť ako cieľ aj rámcová podmienka“ – Prof. Dr. Hans-Jürgen Krumm (prednáška pre pilotné zariadenia projektu BIG)** Schopnosť žiť vo viacjazyčnom svete je dôležitým cieľom vzdelávania. Rovnako dôležité je však poznanie, že viacjazyčnosť sa stala medzičasom rámcovou podmienkou každého vyučovania a učenia sa.
3 h	**„Jazyky spájajú – podporiť sebavedomie“ – Univ.-Prof. Dr. Mag. Georg Gombos (otvorená prednáška na Pedagogickej vysokej škole vo Viedni)** Jazykovo senzibilizujúce – vhodnejšie: na rôzne jazyky senzibilizujúce – vzdelávanie smeruje k posilneniu sebavedomia a pocitu vlastnej efektívnosti tým, že sa vytvárajú štruktúry primerané deťom, sprostredkúvajú vedomosti a zručnosti a predovšetkým budujú dôverné a stabilné vzťahy.
3 h	**„Som sumou toho, čo sa stalo predo mnou... (Salman Rushdie) – O identite a jazyku u bilingválnych detí“ – Mag.ª Zwetelina Ortega (prednáška pre pilotné zariadenia projektu BIG)** Deti, ktoré sa socializujú s viacerými jazykmi a kultúrami, nedisponujú len jazykovými schopnosťami, ale sa slobodne pohybujú vo viacerých kultúrach, poznajú ich hodnoty a spoločenské kódy. Takéto kompetencie sú vo viacerých ohľadoch pridanou hodnotou, ale len vtedy, ak sú si deti tejto pridanej hodnoty vedomé a dokážu ju využiť aj pre seba.

2,35 h **„Ako sa deti učia jazyky... a prečo by sme to mali vedieť!“ – Prof. Dr.ª Rosemarie Tracy (otvorená prednáška na PH Wien)**

Deti dokážu od začiatku vyrastať s viac ako jedným jazykom. Ani skoré, časovo posunuté, osvojovanie si druhého jazyka nepredstavuje riziko pre vývin dieťaťa. Tieto schopnosti je potrebné využívať, hlavne pre podporu skorého učenia sa druhého jazyka u viacjazyčných detí zo znevýhodnených socioekonomických pomerov, ktoré nemajú šance na vzdelávanie a povolanie bez adekvátnych jazykových znalostí.

TÍMOVÉ ŠKOLENIA

TÍMOVÉ DNI

Organizácia	Wiener Kinderfreunde (regionálna úroveň)
Ciele	» Podporiť a posilniť tímovú spolupatričnosť » Cielené ďalšie vzdelávanie celého tímu v oblastiach, v ktorých sa to javí na základe pozorovaní ako zmysluplné, potrebné a efektívne
Cieľová skupina	Celý tím pilotnej materskej školy **celkovo 16 účastníkov**
Obsahy	
2017 **8 h**	» Vzájomné vnímanie koncepcií kolegov vo vzťahu k jazykom » Všeobecná výmena názorov súvisiacich s projektom: Kde sa nachádzame? V čom spočívajú naše možnosti? Čo pôsobí motivujúco? Aké máme ťažkosti? Otázky – obavy – želania? Čo z toho vyplýva pre nás ako tím?
2018 **8 h**	» Kooperácia, odovzdávanie informácií, aktívne počúvanie – Čo je potrebné na to, aby transfer týchto požiadaviek mohol v našom tíme dobre fungovať v každodennej praxi? » Kritické otázky viacjazyčnosti – Ako s nimi dokážeme zaobchádzať?
2019 **8 h**	» Sebahodnotenie: Etiketovanie – Odkiaľ pochádza? Kam smeruje? Vlastné skúsenosti z detstva? Ako na mňa vplývali? Akú podporu som vtedy potreboval? » Reflexia: Ako som sa stal osobou, ktorou som dnes? Odpor, výzvy, prekážky – Čo bolo pre mňa osobne dôležité? » Čo to znamená pre našu pedagogickú činnosť? » Tímová práca vo vnútri projektu: Ako sa vidíme my sami, ako nás vnímajú kolegovia? – vnímanie seba verzus vnímanie iných.

ĎALŠIE VZDELÁVANIE V PREDŠKOLSKÝCH ZARIADENIACH

Organizácia	Wiener Kinderfreunde (regionálna úroveň)
Ziele	» Sprostredkovať metodiku jazykovej podpory u malých detí prostredníctvom pohybu
Cieľová skupina a počet účastníkov	Pedagogickí zamestnanci v oblasti predškolského vzdelávania **7 účastníkov**
Obsahy	
3 h	**„Skoré jazykové vzdelávanie malého dieťaťa prostredníctvom pohybu“ – Mag.ª Alexandra Volk** Zopakovanie a prehĺbenie základných informácií vo vzťahu k jazykovej podpore malých detí. Predstavenie a prediskutovanie možností uplatnenia a využitia metód v praxi, ktoré umožňujú podporu a využitie celkového jazykového prístupu prostredníctvom pohybových a jazykových činností u malých detí.

LINGVISTICKÉ ŠKOLENIE TÍMU

Organizácia	Wiener Kinderfreunde (regionálna úroveň)
Ciele	» Sprostredkovať a prehĺbiť základné lingvistické poznatky
Cieľová skupina	Celý tím pilotného zariadenia **13 účastníkov**
Obsahy	
1,5h	**„Viacjazyčné dospievanie – lingvistické základy“ – Dr.ª Verena Plutzar** Vysvetlenie všeobecných pojmov súvisiacich s témou jazyka a sprostredkovanie základných jazykovedných znalostí.

LETNÉ JAZYKOVÉ ATELIÉRY

Organizácia	Wiener Kinderfreunde (regionálna úroveň)
Ciele	» Uplatniť nový formát ďalšieho vzdelávania (zo skupiny základných školení) na tému viacjazyčnosti. Vo forme štyroch priestorovo oddelených jazykových ateliérov zvoliť prostredie, ktoré ponúkne konštruktívne workshopy v malých skupinách na rôzne témy v oblasti viacjazyčnosti.
Cieľová skupina	Celý tím pilotnej materskej školy v spolupráci s tímami pilotných materských škôl v synergickej súčinnosti projektov BIG AT-HU a BIG AT-CZ. **70 účastníkov**
Obsahy	
2017 6 h	» Jazykový ateliér 1: Sandra Jud – Didaktické podnety na podporu viacjazyčnej kompetencie a zmiešanej komunikačnej kompetencie detí » Jazykový ateliér 2: Dr.ª Verena Plutzar – Práca s rodičmi: komunikácia naprieč jazykovými a inštitucionálnymi hranicami » Jazykový ateliér 3: Dr.ª Ewelina Sobzcak – Vytváranie priateľského prostredia na učenie sa jazykov » Jazykový ateliér 4: Mag.ª Koshina Switil, BAOBAB – Komunikácia napriek jazykovým bariéram
2018 7 h	» Jazykový ateliér 1: Mag.ª Alexandra Volk – Jazykové vzdelávanie prostredníctvom pohybu » Jazykový ateliér 2: Irén Komenda – Lingvistické základy skorého osvojovania si viacerých jazykov » Jazykový ateliér 3: Dr.ª Claudia Mohr – Podnietiť deti k rozprávaniu – dialogické predčítavanie » Jazykový ateliér 4: Dr.ª Karin Steiner – Kooperácia s rodičmi v podmienkach viacjazyčnosti a predstavenie viacjazyčnej príručky pre rodičov

HOSPITÁCIE A PRAXE

CEZHRANIČNÉ HOSPITÁCIE VO VIEDNI

Organizácia	Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro a celodenná škola GTVS, ul. Reichsapfelgasse, 1150 Viedeň
Ciele	» Spoznať systém viacjazyčnej celodennej školy so zameraním na zážitkové učenie jazykov a prácu v prechodových obdobiach » Umožniť vzájomnú výmenu názorov » Navštíviť vyučovanie
Cieľová skupina	Vedúci pedagogickí zamestnanci a pedagogickí zamestnanci z Bratislavy (1. stupeň základných škôl) **16 účastníkov**
Obsahy	
3,5 h	» Privítanie a predstavenie školy riaditeľkou školy a vyučujúcou slovenčiny ako materinského jazyka » Predstavenie organizácie vyučovania a popoludňajšej starostlivosti o žiakov vo viacjazyčnej celodennej škole » Predstavenie „Bildungsgrätzl Schönbrunn“ ako formy úzkej spolupráce s materskou školou a novou strednou školou NMS (2. stupeň zakladnej školy), ul. Kauergasse, 15. viedenský okres) » Hospitácia na vyučovaní zameraná na zážitkové učenie jazykov » Diskusia a reflexia

NÁČUVY LEKTOROV PRI VÝUČBE NEMECKÉHO JAZYKA V MATERSKÝCH ŠKOLÁCH

Organizácia	Mesto Senica (regionálna úroveň)
Ciele	» Oboznámiť sa s obsahom výučby, metódami a štruktúrou vyučovacej jednotky
Cieľová skupina a počet účastníkov	Lektori nemeckého jazyka a metodici v rámci projektu **5 účastníkov**
Obsahy	
1 h	» Získanie informácii o výučbe nemeckého jazyka v materskej škole – podmienky, obsah a didaktické kompetencie lektora » Didaktická analýza výučbovej hodiny. » Spracovanie záverov a odporúčaní

CEZHRANIČNÉ HOSPITÁCIE PRE PEDAGOGICKÉ VZDELÁVACIE ZARIADENIA

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten a vzdelávacie inštitúcie pedagogického zamerania zo Slovenska a Rakúska
Ciele	» Spoznať systém vzdelávacej inštitúcie v susednej krajine » Zúčastniť sa na workshopoch » Navzájom si vymeniť názory » Senzibilizovať pedagogické vzdelávacie inštitúcie pre spoločné kooperácie » Navštíviť materskú školu
Cieľová skupina	Študenti a pedagogickí zamestnanci vzdelávacích inštitúcií pedagogického zamerania – Stredná odborná škola pedagogická v Bratislave a Vzdelávací ústav pre elementárnu pedagogiku BAfEP Sacré Coeur Pressbaum **60 účastníkov**
Obsahy	
8 h	» Predstavenie vzdelávacej inštitúcie » Workshopy na témy: angličtina v materskej škole, hudobná výchova, psychomotorika, informácie o projektoch EÚ, jazyk a pohyb » Diskusia a reflexia » Návšteva materskej školy
8 h	» Návšteva materskej školy » Predstavenie vzdelávacej inštitúcie » Workshopy na témy: výtvarné umenie, hudba, divadelná pedagogika » Diskusia a reflexia

CEZHRANIČNÉ HOSPITÁCIE A PRAX PRE ŠTUDENTOV

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten a vzdelávacie inštitúcie pedagogického zamerania zo Slovenska a Rakúska
Ciele	» Spoznať systém vzdelávacej inštitúcie » Hospitovať » zbierať prvé skúsenosti z individuálnej podpory jednotlivých detí » Pomôcť pri organizácii všedného dňa v materskej škole » Získavať praktické skúseností už v priebehu vzdelávania
Cieľová skupina	Študenti vzdelávacích inštitúcií pedagogického zamerania **12 účastníkov ročne**
Obsahy	
1 deň	» Návšteva materskej školy s prezentáciou denného programu » Predstavenie vzdelávacieho plánu a portfólia a ich uplatnenia v praxi » Vzájomná výmena názorov a diskusia
počas 1 týždňa	» Predstavenie materskej školy s prezentáciou jej každodenného fungovania » Plánovanie a spoluvytváranie denného programu v materskej škole » Zapojenie sa účastníkov do programu materskej školy realizovaním aktivít zameraných na zážitkovú pedagogiku » Reflexia a diskusia

KOLEGIÁLNE HOSPITÁCIE (s odborným poradenstvom)

Organizácia	Land Burgenland a Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten
Ciele	» Podporiť podnety na zážitkové učenie jazykov » Hospitovať v rámci pedagogickej praxe a vymeniť si názory » Dokumentovať príklady dobrej praxe
Cieľová skupina	Lektori slovenčiny ako jazyka suseda v spolkovej krajine Burgenland **2 účastníci**
Obsahy	
2 h (materská škola)	» Analýza rámcových podmienok v materských a základných školách » Metódy uplatňované pri prechode z materskej na základnú školu » Zážitkové učenie jazykov, podpora sociálno-emocionálnych kompetencií, učenie sa pohybom » Sebareflexia a odborné konzultácie
2 h (škola)	» Integrovaná jazyková podpora » Analýza metód » Sebareflexia a odborné konzultácie » Dokumentácia príkladov dobrej praxe

WORKSHOPY

ŽIVÁ UČEBNICA

Organizácia	DAPHNE (cezraničná/regionálna úroveň)
Ciele	» Predstaviť koncepciu Živej učebnice » Reflektovať vlastné skúsenosti v skupine
Cieľová skupina	Veduci pegagogickí zamestnanci a pedagogickí zamestnanci základných škôl z Rakúska **18 účastníkov**
Obsahy	
2,5 h	Expedícia – Glanzenberg – Ligotavá žila » Ako vyzerala Banská Štiavnica v časoch, keď sa na jej mieste týčil obrovský 5 kilometrový stratovulkán » Staré mesto a dobývka Glanzenberg » Dolovanie rudy a hľadanie kryštálov, rozprávanie o živote kameňov
4 h	Workshop Bylinky » Výroba prírodnej kozmetiky » Učiteľ ako facilitátor » Ako danú aktivitu realizovať
4 h	Workshop Permoníci » Brúsenie kameňov » Hľadanie zlata » Interaktívne úlohy v mineralogickom múzeu » Výroba príveskov
3 h	Expedícia príroda a UNESCO technické pamiatky – tajchy » Lovenie vodných bezstavovcov » Triedenie listov, hlasy vtákov » Stopy v prírode » Zážitkové hry » Prečo korčuliarka korčuľuje
1,5 h	Workshop Jazyky » Rozšírenie aktivít o jazykový prvok metódou nabaľovania a ich úprava a dotvorenie do konkrétneho kontextu účastníkov » Reflexia » Feedback
2 h	Reflexia a skupinová dynamika » Teambuildingové hry » Reflexia » Feedback » Výroba žonglovacích loptičiek a základy žonglovania

ŽIVÁ UČEBNICA

Organizácia	DAPHNE (regionálna úroveň, 3. dni)
Ciele	» Vniesť zážitkové prvky vzdelávania do vyučovacích hodín » Hľadať a prepojiť súvislosti medzi predmetmi » Aktivizovať žiakov na hodinách
Cieľová skupina	Učitelia 2. stupňa základných škôl **36 účastníkov**
Obsahy	
5 h	» Rozvíjanie skupinovej dynamiky prostredníctvom hier a vychádzky » Spoznávanie prírodného dedičstva Banskej Štiavnice » Pozvánka do príbehu, ktorý sa odvíja z knihy Legendy Zlatého mesta » Reflexia (1 h)
7,5 h	» Výber jednej z dvoch dielní, v ktorej sa účastníci rozhodnú študovať: permonícka – geologická a bylinkárska – botanická » Práca v dielňach, ktoré sú koncipované prostredníctvom priamych zážitkov (dolovanie rudy, brúsenie kameňa, zbieranie bylín a výroba kozmetiky) » Reflexia a feedback (1 h)
5,5 Std.	» Štvorhodinová originálna mestská hra s edukačnými prvkami » Ukončenie hry reflexiou - zhodnotenie tímovej spolupráce, schopnosti kriticky myslieť, či prekonávať svoju komfortnú zónu » Zamyslenie sa nad možnosťou preniesť niektoré časti a prvky zo svojich zážitkov do vlastnej pedagogickej praxe (1,5 h)

CEZHRANIČNÉ WORKSHOPY KU MODULOM

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten, DAPHNE (modul 2), Spolková krajinou Burgenland (modul 1) a Mestská časť Bratislava- Nové Mesto (modul 1) (cezhraničná úroveň)
Ciele	» Prezentovať nové inovatívne metódy prostredníctvom teoretických impulzov a praktických príkladov » Predstaviť praktické príklady aktivít na sprostredkovanie cudzích jazykov v materských a základných školách, spojených so zážitkom » Podnietiť spoluprácu a používanie nových metód
Cieľová skupina	Lektori jazykov susedov v Rakúsku a na Slovensku **30 účastníkov**
Obsahy	
5 h	Workshop ku modulu 2 » Zážitkové učenie sa jazykov » Učenie sa jazykov v reálnych komunikačných situáciách » Príklady na aplikovanie (pre jednotlivé susedné jazyky) » Výmena skúseností
5 h	Workshop ku modulu 1 » Od emócií ku jazyku (vzťah emócií a jazyka) » Príklady na aplikovanie (pre prvý jazyk, vzdelávací jazyk, jazyky suseda) » Výmena skúseností

SEMINÁRE

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten v synergickej súčinnosti projektov BIG AT-CZ a AT-HU (regionálna úroveň, priebežne prebiehajúce vzdelávanie)
Ciele	» Popísať možnosti sprostredkovanie jazyka suseda integrovaného do každodenných reálnych situácií a ilustrovať ich na príkladoch dobrej praxe » Podnietiť na reflexiu vlastného pedagogického konania
Cieľová skupina	Lektori jazykov susedov (rodení hovoriaci) – aj za účasti maďarských a českých kolegov **35 účastníkov aj zo synergických projektov BIG AT-CZ a AT-HU**
Obsahy	
4 h	Reálne komunikačné situácie (činnosti na podporu jazyka) » Analýza situácií » Simulácia a autentické situácie » Definovanie a klasifikovanie reálnych komunikačných situácií » Reálne komunikačné situácie a jazyk
4 h	Reálne komunikačné situácie » Kognitívny a jazykový vývoj detí » Imerzný model a model ponuky jazykovej podpory » Relevantné situácie z každodenného života v jazyku suseda » Príklady reálnych komunikačných situácií v jazyku suseda
4 h	Čo všetko zahŕňa jazyková podpora? » Činnosti na podporu jazyka zdokumentované ako príklady dobrej praxe » Vypracovanie doplňujúcich návrhov na príklady dobrej praxe v skupinách » Nápady a tipy na každodenné fungovanie v materskej škole
4 h	» Ako dokážu deti prežívať jazyk/-y? » Modely na podporu jazyka/jazykov » Klasifikovanie reálnych komunikačných situácií » Zážitkové učenie sa jazykov » Príklady práce v materskej škole vrátane možností ich prezentovania rodičom
8 h	Príručka: Jazyk suseda v reálnych komunikačných situáciách » Štruktúra príručky » Príklady dobrej praxe ako vzorových situácií » Praktické vypracovanie príkladov dobrej praxe pre reálne komunikačné situácie
2 h	Príručka: Jazyk suseda v reálnych komunikačných situáciách » Výmena skúseností z overovania
4 h	Od teórie k praxi » Úloha obrázkových knižiek pri sprostredkovaní jazyka suseda v reálnych komunikačných situáciách » Príklady dobrej praxe zamerané na návštevy partnerských materských škôl » Reflexia skúseností z partnerstiev medzi materskými školami

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten v synergickej súčinnosti projektov BIG AT-CZ a AT-HU (regionálne a priebežne prebiehajúce vzdelávanie)
Ciele	Požadovať sebareflexiu a tým zmeniť pedagogické konanie
Cieľová skupina	Lektori jazykov susedov (rodení hovoriaci) – aj za účasti maďarských a českých kolegov **35 účastníkov aj zo synergických projektov BIG AT-CZ a AT-HU**
Obsahy	
4 h	Sebareflexia a pedagogická činnosť » Pozorovanie vlastnej práce, analýza situácie, výmena skúseností » Posúdenie vlastných kompetencií, reflexia vlastného pedagogického konania » Rozvíjanie profesionality vo vzťahu teórie a praxe
4 h	» Faktory pedagogickej improvizácie » Dôsledky zmeny faktorov – analýza situácie so zameraním na ciele, priestory, materiály, aktivity detí, emocionálnu klímu a i. » Reflexia » Improvizácia verzus plánovanie
4 h	Lektor hovoriaci materinským jazykom znamená viac ako iba hovoriaci materinským jazykom (nativespeaker) » Rozmanitosť úloh lektorov hovoriacich materinským jazykom » Spoločné znaky a rozdiely jazykovej ponuky a sprostredkovania jazyka v materskej a základnej škole » Problémy správania a výchovy v materskej škole (Mag.a Christa Kirchner) » Komunikácia s vedením a pedagogickými zamestnancami materskej školy » Pedagogické koncepty pre materské školy

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten v synergickej súčinnosti projektov BIG AT-CZ a AT-HU (regionálne a priebežne prebiehajúce vzdelávanie)
Ciele	Podporiť prácu s rodičmi a obcami
Cieľová skupina	Lektori jazykov susedov (rodení hovoriaci) – aj za účasti maďarských a českých kolegov/kolegýň **35 účastníkov aj zo synergických projektov BIG AT-CZ a AT-HU**
Obsahy	
2 h	Zdokumentovanie kompetencií u detí » Vypracovanie portfólia so zameraním na sprostredkovanie jazyka suseda » Informačný leták pre rodičov (obce) – jeho štruktúra a obsah » Diskusia
4 h	Práca s rodičmi v projekte BIG » Informácie o podujatiach pre rodičov » Základné informácie: kvalita jazykovej ponuky, jej ciele, metódy a zabezpečujúce osoby » Vypracovanie prezentácie pre rodičov (pre rodičovské združenia) » Ďalšie sprievodné aktivity (napr. otvorené hodiny)

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abteilung Kindergärten v synergickej súčinnosti projektov BIG AT-CZ a AT-HU (regionálna úroveň, priebežne prebiehajúce vzdelávanie)
Ciele	Reflektovať a zlepšiť prácu v prechodovom období medzi materskou a základnou školou
Cieľová skupina a počet účastníkov	Jazykoví lektori (rodení hovoriaci) – aj za účasti maďarských a českých kolegov **35 účastníkov aj zo synergických projektov BIG AT-CZ a AT-HU**
Obsahy	
4 h	Prechodové obdobia a kontinuálne učenie sa jazykov » Jazykové situácie z reálneho života v prechodovom období » Prechodové obdobia a kontinuálne učenie sa jazykov; » Úloha progresie » Práca s rodičmi (ťažiskom je prechodové obdobie medzi materskou a základnou školou) » Reflexia
4 h	Pozitívne skúsenosti s príkladmi dobrej praxe » Reflexia z overovania v dolnorakúskych materských školách » Predstavenie príkladu plynulého prechodu medzi materskou a základnou školou

4 Std.	Reflexia príkladov dobrej praxe uľahčujúcich plynulý prechod medzi materskou a základnou školou » Predstavenie príkladu » Spoločné vypracovanie ďalších príkladov dobrej praxe

MEDZIPREDMETOVÉ SEMINÁRE

Organizácia	Daphne (regionálna úroveň)
Ciele	Zaviesť medzipredmetové učenie formou zážitku do každodennej praxe pedagóga – 6 sérií
Cieľová skupina	Učitelia 5. a 6. ročníka základných škôl so zameraním na predmety biológia, geografia a fyzika. **spolu 167 účastníkov**
Obsahy (1 séria = 3 x 4 hodiny)	
4 h	» Úvod do zážitkového vzdelávania/pedagogiky » Ukážky konkrétnych aktivít určených žiakom 5. a 6. ročníkov základnej školy » Materiály/zdroje k zážitkovému a medzipredmetovému vzdelávaniu » Ukážky interaktívnych pomôcok a námety na ľahko zhotoviteľné pomôcky v interiéri » Praktické aktivity prepojené s teóriou s dôrazom na doteraz chýbajúce alebo nedostatočne pokryté témy v učebných osnovách » Prezentácia a rozbor príkladu dobrej praxe Veľké jesenné putovanie ako ukážka medzipredmetového výučbového programu
4 h	» Predstavenie interaktívnych pomôcok a námetov/zdrojov na ľahko zhotoviteľné pomôcky v exteriéri – v prírode » Realizácia exkurzie vhodnej pre žiakov – praktické aktivity prepojené s teóriou
4 h	» Vzájomné zdieľanie skúseností s medzipredmetovým učením » Prezentácia vlastných aktivít účastníkov a ich spoločný rozbor » Reflexia a spätná väzba

INŠPIRÁCIE - POSILNENÝ UČITEĽ – ZÁŽITKOVÝ ROZVOJOVÝ PROGRAM

Organizácia	Daphne (regionálna úroveň)
Ciele	» Lepšie spoznať a rozvinúť svoj individuálny potenciál a vniesť ho do svojej každodennej profesijnej činnosti » Posilniť osobnosti pedagogických zamestnancov a rozvíjať aktivizujúce a facilitačné metódy vo vyučovaní
Cieľová skupina	Učitelia 2. stupňa základných škôl **41 účastníkov**
Obsahy	
3 h + 8 h alternatívne: 3 – 6 h	» Rozvinutie vnútorných postojov, ktoré umožnia učiť sa a viesť druhých z aktívnej a silnej pozície » Zažiť pocit radosti v každodennej práci » Rozvinutie inšpirácie » Pomenovanie svojho základného smerovania, osobnej sily » Spojenie sa so zdrojmi, ktoré môžu obohatiť a uľahčiť profesijnú činnosť » Rozšírenie schopnosti konštruktívne konať v každodennom učiteľskom živote » Zefektívnenie komunikačných postojov a stratégií » Konštruktívne zaobchádzanie s vyrušovaním a odporom na hodinách » Práca s vlastným rankom » Supervízia účastníkov počas kurzu Aktivity zážitkového charakteru vhodne striedajú aktivity skôr intelektuálneho charakteru, pričom dynamika programu je korigovaná aj podľa momentálnej situácie v skupine.

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Mestská časť Bratislava Nové Mesto (regionálna úroveň)
Ciele	» Popísať možnosti sprostredkovania jazyka integrovaného do každodenných situácií - jazyka suseda v reálnych komunikačných situáciách
Cieľová skupina a počet účastníkov	Lektori jazyka suseda **11 účastníkov**
Obsahy	
3 h	Reálne komunikačné situácie (činnosti na podporu jazyka) » Autentické situácie, analýza situácií » Simulácia » Reálne komunikačné situácie a jazyk » Pocit istoty a bezpečia » Konkrétne príklady
3 h	Situácie z reálneho života » Kognitívny a jazykový vývoj detí » Imerzný model a model ponuky jazykovej podpory » Relevantné situácie z každodenného života v jazyku suseda » Vybudovanie dôvery

3 h Ako dokážu deti prežívať jazyk/-y? (príklady dobrej praxe)
- » Modely na podporu jazyka (celostný pedagogický prístup)
- » Klasifikovanie reálnych komunikačných situácií
- » Zážitkové učenie sa jazykov
- » Jazykové situácie zo skutočného života: rozvíjanie pocitu príslušnosti ku skupine („wir-Gefühl“), vzájomné ocenenie hodnoty a pochvaly
- » výmena skúseností

3 h Situácie z reálneho života
- » Metodické prístupy na spracovanie jazykových situácií z reálneho života
- » Ako rozpoznať situácie (zbieranie)
- » Udržanie, opätovné prežívanie, reprodukovanie momentov šťastia
- » Výmena skúseností

3 h „Metóda SOS“: S= zbierať, O= usporiadať, S= systematizovať
- » Vhodné metodické prístupy pri spracovaní jazykových situácií z reálneho života (ťažisko – do každodenného života integrovaná podpora jazyka suseda)
- » Rozpoznávanie situácií (zbieranie)
- » Triedenie situácií (usporiadanie)
- » Riadená improvizácia (systematizovanie)
- » Výmena skúseností.

SPRIEVODNÉ SEMINÁRE S ĎALŠÍM VZDELÁVANÍM

Organizácia	Mestská časť Bratislava Nové Mesto (regionálna úroveň)
Ziele	Požadovať sebareflexiu a tým zmeniť pedagogické kon
Cieľová skupina	Lektori jazyka suseda **11 účastníkov**
Obsahy	

3 h Sebareflexia
- » Porovnanie kultúry vyučovania a učenia sa
- » Reflektovanie vlastnej pedagogickej činnosti
- » Vzťah medzi teóriou a praxou
- » Rozvíjanie a podporovanie vlastných koncepcií
- » Výmena skúseností

3 h Sebareflexia
- » Pozorovanie vlastnej práce, situačná analýza
- » Ohodnotenie vlastných kompetencií
- » Reflektovanie vlastnej pedagogickej činnosti
- » Rozvíjanie profesionality
- » Výmena skúseností

3 h Faktory pedagogickej improvizácie
- » Dôsledky zmenených faktorov. Analýzy situácií pri zmene cieľov, priestorov, materiálov atď.
- » Vytvorenie emocionálnej klímy a vnímania seba
- » Posilnenie (seba)reflexie a vnímania seba samého
- » Podporovanie aktivít detí

ODBORNÉ PORADENSTVO

ODBORNÉ PORADENSTVO PRE VEDÚCICH PEDAGOGICKÝC ZAMESTNANCOV MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

Organizácia	Wiener Kinderfreunde a Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro (regionálna úroveň)
Ciele	» Podporiť procesy rozvíjajúce kvalitu vzdelávania a školy s ohľadom na podporu viacjazyčnosti
Cieľová skupina	Vedúci pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl **jeden vedúci zamestnanec z materskej a jeden zo základnej školy**
Obsahy	
škola: 2 h materská škola: kontinuálne/ podľa potreby	» Podpora viacjazyčnosti ako cieľovej oblasti rozvoja materských a základných škôl » Pre materské školy: kontinuálne sprevádzanie vedúceho pedagogického zamestnanca v oblastiach implementácie projektu, personálneho riadenia, spolupráce s rodičmi a obsahovej realizácie » Pre základné školy: odborné poradenstvo na základe troch príkladov z praxe » Výsledky a vyhliadky

ODBORNÉ PORADENSTVO V MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKOLÁCH

Organizácia	Wiener Kinderfreunde a Bildungsdirektion für Wien - Europa Büro (regionálna úroveň)
Ciele	Projektové tímy BIG: » podnietiť ku vzájomným rozhovorom, preverovaniu špecifických materiálov a ku návšteve rôznych podujatí, zameraných na profesijný rast, zaobchádzanie s viacjazyčnosťou a na prechodové obdobia » podporiť v presadzovaní podnetov na zážitkové učenie sa jazykov » sprevádzať v jednotlivých fázach projektu a pri obsahovom plnení cieľov » podnietiť v priebehu reflexie a realizácie (formou dotazníkov a reflexívnych dotazníkov) ku vzájomnej výmene skúseností a získať tak analytický pohľad » motivovať k hospitáciám a vzájomnej výmene názorov » podporiť ich pri zdokumentovaní príkladov dobrej praxe » oboznámiť ich s neformálnymi miestami učenia sa » pomôcť im pri administratívnych a organizačných úlohách vyplývajúcich z projektu
Cieľová skupina	Vedúci pedagogickí zamestnanci a pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl **3 – 4 účastníci**

Obsahy

2017–2018 škola: 2 h materská škola: kontinuálne/ podľa potreby	Témy poradenských rozhovorov: » Práca s dotazníkmi situačnej analýzy a reflexie na témy: jazyk/viacjazyčnosť, spolupráca s rodičmi a prechodové obdobie/zápis do školy » Správy tímov z ich priebežnej vzdelávacej práce, z hospitácií a kooperácií podporujúcich plynulý prechod na vyšší stupeň vzdelávania » Zahrnutie cieľov projektu do rámcového plánu vzdelávania/učebného plánu » Diskusia o didaktických materiáloch » Podpora pri praktickej aplikácii jednotlivých obsahov » Pomoc pri zostavovaní príkladov dobrej praxe v prostredí podporujúcom viacjazyčnosť » Reflexia o obsahoch sympózia a podujatí, ktoré majú viesť k zosieťovaniu
2018–2019 škola: 2h materská škola: kontinuálne/ podľa potreby	Témy poradenských rozhovorov: » Pomoc pri zostavovaní príkladov dobrej praxe v prostredí podporujúcom viacjazyčnosť » Prednáška na tému „ Viacjazyčnosť“ a reflektovanie podujatí, ktoré majú viesť k zosieťovaniu » Organizovanie kolegiálnych hospitácií » Zavedenie kooperatívneho plánu na umožnenie plynulého prechodu medzi materskou a základnou školou a 1. a 2. stupňom základnej školy » Spracovanie obsahov z podnetných podujatí v pracovných skupinách a ich praktická realizácia » Podporiť kreatívnu činnosť tímov a pedagogických zamestnancov prostredníctvom workshopov o viazaní kníh a úvahy o využití kníh viazaných deťmi v intenciách učenia sa jazyka zážitkovou formou » Pomoc pri zostavovaní príkladov dobrej praxe k zážitkovému učeniu » Správy tímov z ich priebežnej vzdelávacej práce, z hospitácií a kooperácií podporujúcich plynulý prechod na vyšší stupeň vzdelávania
2019–2020 škola: 2 h materská škola: kontinuálne/ podľa potreby	Témy poradenských rozhovorov: » Vybavenie škôl viacjazyčnými knižnými boxami a ich praktické využitie » Mimoškolské zážitkové učenie sa jazyka » Spracovanie obsahov z podnetných podujatí v pracovných skupinách a ich praktická realizácia » Pomoc pri zostavovaní príkladov dobrej praxe k zážitkovému učeniu sa jazykov » Správy tímov z ich priebežnej vzdelávacej práce, z hospitácií a kooperácií podporujúcich plynulý prechod na vyšší stupeň vzdelávania

STRETNUTIA NA ZOSIEŤOVANIE MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKÔL

PODUJATIA NA ZOSIEŤOVANIE MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKÔL S CIEĽOM UĽAHČIŤ PRECHODOVÉ OBDOBIA

Organizácia	Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro a Wiener Kinderfreunde
Ciele	Zvolený formát mal slúžiť na zosieťovanie a súčasne podnietiť pedagogických zamestnancov a vedúcich pedagogických zamestnancov ako aj sprevádzajúcich odborníkov k diskusii o aktuálnych otázkach. Všetkých zainteresovaných mal oboznámiť s obsahmi projektu, aby sa tým vytvoril spoločný obsahový rámec. Dosiahnuť senzibilizáciu na rámcové podmienky práce v rôznych pedagogických inštitúciách spoluprácou všetkých účastníkov na spoločných úlohách. Obsahovo sprevádzať jednotlivých pedagogických zamestnancov aj tímy pri plánovaní a realizácii zámerov v rámci projektu BIG SK-AT.
Cieľová skupina	Vedúci pedagogickí zamestnanci a pedagogickí zamestnanci pôsobiaci na predprimárnom, primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelávania **75 účastníkov**
Obsahy	
3 h	Podujatie vedúce k zosieťovaniu 1: **„Pozvánka na zosieťovanie materských a základných škôl v projekte BIG“** V rámci tohto podujatia odprezentovali všetky pilotné zariadenia ťažiská svojej práce prostredníctvom pracovných materiálov, kresieb, fotografií atď. Nasledovala prednáška Dr.in Vereny Plutzar na tému „Kolegiálne hospitovanie.“ Účastníkom boli predstavené sprievodné nástroje potrebné na štruktúrovanie, plánovanie, realizáciu a reflektovanie takejto hospitácie. Vytvorili sa prvotné kontakty a partnerstvá.
3 h	Podujatie vedúce k zosieťovaniu 2: **„Ťažisko: Plynulý prechod medzi materskou a základnou školou a 1. a 2. stupňom základnej školy“** Po úvodnej reflexii o vydarenej praxi, prebiehajúcej v skupinách (podľa funkcie účastníkov vo vzdelávacom zariadení), nasledoval v tímoch, zostavených z partnerských inštitúcií (materská a základná škola a 1. a 2. stupeň základnej školy), brainstorming o možných spoločných aktivitách. Plynulý prechod sa opiera o spoločne vypracovaný plán spolupráce, ktorý sa môže využiť pri plánovaní a zachytáva jednotlivé nápady. Dodatočne bol prednesený krátky príspevok ku ďalšej téme projektu BIG – práca s portfóliom.
3 h	Podujatie vedúce k zosieťovaniu 3: **„Práca s portfóliom a zápis do školy ako dôležité prvky prechodu z materskej na základnú školu“** V rámci pódiových diskusií pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl a rodičia prediskutovali dve tematické oblasti. Prvá diskusia sa venovala práci s portfóliom pre materská školy a možnostiam využitia jeho pedagogického a jazyk podporujúceho potenciálu pre dieťa/žiaka. V druhej diskusii išlo o zápis do školy a kritériá školskej zrelosti – „Ako môžem pripraviť dieťa na školu? Čo očakáva moje dieťa od zápisu do školy? Čo dokáže dieťa? Čo to so sebou prináša? Čo ešte potrebuje?“ Nasledovali úvahy o tom, ako môže portfólio napomôcť pedagogickým zamestnancom vytvoriť si obraz o dieťati.

3 h	Podujatie vedúce k zosieťovaniu 4: **„Obzrime sa späť“** Tímy zložené z partnerských inštitúcií reflektovali vzájomnú spoluprácu. Jej výsledky predstavili v pléne formou prezentácie plagátov. V zmysle udržateľnosti vzájomnej spolupráce účastníci diskutovali o ďalších možnostiach. Dôraz kládli najmä na spoluprácu, ktorá by uľahčila prechodové obdobia.
3 h	Podujatie vedúce k zosieťovaniu 5: **„Zosieťovanie materských a základných škôl s kultúrnymi zariadeniami“** Toto podujatie vedúce k zosieťovaniu ponúklo pedagogickým zamestnancom možnosť nadviazať kontakty s kultúrnymi pracovníkmi z najrôznejších odvetví a inštitúcií a na mieste sa informovať o ich prebiehajúcej spolupráci so vzdelávacími inštitúciami. Stretnutia sa zúčastnili kultúrni pracovníci z oblastí divadla, tanca, literatúry, výtvarného umenia a hudby, ktorí informovali o svojich činnostiach. Následná diskusia umožnila klásť otázky a overiť si možnosti realizácie vlastných nápadov v spoločnej praxi. Pedagogickí zamestnanci ju spätne označili ako obohacujúcu a inšpiratívnu pre ich ďalšiu prácu.

PODUJATIA NA ZOSIEŤOVANIE MATERSKÝCH A ZÁKLADNÝCH ŠKÔL S CIEĽOM UĽAHČIŤ PRECHODOVÉ OBDOBIA

Organizácia	Land Burgenland (regionálna úroveň)
Ciele	Kvalitatívne rozvíjať spoluprácu medzi materskými a základnými školami v pohraničnom regióne SK-AT
Cieľová skupina	Pedagogickí zamestnanci z obcí Kittsee a Zurndorf a rodičia prvákov **100 účastníkov**
Obsahy	
5 h	(1. časť) **Pedagogickí zamestnanci:** Regionálne stretnutie, určené na lokálne zosieťovanie inštitúcií, bolo zamerané na podporu viacjazyčnosti v spolupráci so vzdelávacími inštitúciami a v súčinnosti s jazykovými lektormi » Možnosti spolupráce » Podpora detí/žiakov s prvým jazykom slovenským vo fáze nástupu do školy » Vytvorenie ponuky na sprostredkovanie slovenského jazyka pre nemecky hovoriace deti/žiakov » Možnosti spolupráce so školami na Slovensku
2 h	(2. časť) **Rodičia:** Informačné rodičovské združenie na tému Čo potrebujú prváci, slúžilo ako sprievodné podujatie ku štyrom tematickým letákom: » leták 1: Eltern/Rodičia » leták 2: Lernstrategie/Učebné stratégie » leták 3: Sicherheit und Loslassen/Bezpečie a uvoľnenosť » leták 4: Soziale Stärke/Sociálne kompetencie

PODNETNÉ PODUJATIA S PRACOVNÝMI SKUPINAMI

PODNETNÉ PODUJATIA S PRACOVNÝMI SKUPINAMI

Organizácia	Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro a Wiener Kinderfreunde
Ciele	Na **podnetných podujatiac**h išlo predovšetkým o to, posilniť prepojenia a spoluprácu medzi školou a materskou školou. V centre pozornosti stála otázka, ako podporiť fantáziu a kreativitu prostredníctvom zážitkového učenia sa so zapojením viacjazyčnosti. Na každé podnetné podujatie nadväzovalo stretnutie **pracovnej skupiny,** s cieľom reflektovať obsahy a získané skúsenosti. Brainstormingy mali viesť ku výmene nápadov na praktickú realizáciu (na konkrétnom mieste príp. pre určitú vekovú skupinu) a z nich vyplývajúcich možností kooperácie vzdelávacích inštitúcií pri prechode na vyšší stupeň vzdelávania. Riadenými otázkami ako napr. „Ktorý podnet môžem využiť pre prax a akým spôsobom?“ napomáhať pri stanovení konkrétnych cieľov a vypracovaní návrhov na realizáciu. Vytvoriť účastníkom možnosť ďalej diskutovať o metodicko-didaktických konceptoch a spoločne rozpracovať príklady dobrej praxe pre rôzne tematické oblasti, v ktorých by išlo o produktívne uplatnenie zažitého a zapojenie jazykovej rôznorodosti detí.
Cieľová skupina	Vedúci pedagogickí zamestnanci a pedagogickí zamestnanci na predprimárnom, primárnom a nižšom sekundárnom stupni vzdelávania **20 účastníkov**
Obsahy	
3 h/podnetné podujatie a 3 h /pracovná skupina	**„Kreatívne impulzy pre prácu v materskej a základnej škole“** Konkrétne ponuky z rôznych oblastí kultúry (literatúra, tanec, hudba, divadlo a iné formy stretnutia sa s umením a kultúrou) mali účastníkom priblížiť a názorne ukázať možnosti zážitkového učenia.
3 h/podnetné podujatie a 3 h /pracovná skupina	**„Vytváranie zážitkov“ – Robinsonovo detské ihrisko vo Viedni“** https://wien.kinderfreunde.at/Bundeslaender/Wien/Unser-Angebot/Kinderfreunde-aktiv-Freizeit-Spiel-Spass/Robinson-Spielplatz Podnetné podujatie ponúklo účastníkom možnosť zoznámiť sa s koncepciou „Robinsonovho detského ihriska“, založenej na zážitkovej pedagogike. Podujatie umožnilo oboznámiť sa s prístupmi (didaktiky životného prostredia, hravej a zážitkovej pedagogiky), ktoré uplatňuje toto zariadenie a jeho odborný personál. V rámci pracovnej skupiny bola účastníkom predstavená brožovaná publikácia „Zažiť rôznorodosť – viacjazyčne do prírody“ (organizácie Naturfreunde Wien), v ktorej ide o zapojenie jazykovej rôznorodosti detí na výletoch do prírody (http://www.schule-mehrsprachig.at/fileadmin/schule_mehrsprachig/redaktion/hintergrundinfo/naturfreunde.pdf).
3 h/podnetné podujatie a 3 h /pracovná skupina	**„Zažiť PRÍRODU“** Spoznanie múzea národného parku Nationalpark Wien-Lobau 1220, Dechantweg 8 https://www.donauauen.at/nationalpark-zentrum-infostellen-shop/nationalparkhaus-wien-lobau/ Správca usporiadal pre účastníkov prehliadku Dunajských lužných lesov v národnom parku a umožnil im tak nahliadnuť do komplexného ekosystému a pôsobivej rôznorodosti životných priestorov, rastlín a rôznych druhov živočíchov. Dunaj, ako element spájajúci Rakúsko a Slovensko, poskytuje okrem iného domov bobrovi, ktorého stopy bolo možné obdivovať pri prehliadke.

3 h/podnetné podujatie a 3 h /pracovná skupina	**„Krajina vytvára umenie“** Účastníkom boli priblížené obrazy s výjavmi krajiny z rôznych časových období, namaľované na dreve. Z týchto obrazov bola zrejmá funkcia lesa – hospodárska, ochranná a rekreačná. Prehliadka diel, vedená odborným sprievodcom, bola pekným príkladom toho, ako je možné názorne rozširovať (odbornú) slovnú zásobu. Výnimočnou skúsenosťou bola kreatívna tvorba (krieda na papieri), ktorá prebiehala priamo pred originálnymi umeleckými dielami a pod profesionálnym vedením.

TEMATICKÉ PRACOVNÉ SKUPINY

ZÁŽITKOVÉ VZDELÁVANIE PRE LEKTOROV

Organizácia	Mesto Senica (regionálne)
Ciele	» Oboznámiť lektorov so zážitkovým vzdelávaním » Predstaviť aktivity počas roka (jar, leto, jeseň, zima) » Získať povedomie o zážitkových a skúsenostných metódach pri realizácii výučby nemeckého jazyka v školách
Cieľová skupina	Lektori nemeckého jazyka a metodici v rámci projektu – Senica **16 účastníkov**
Obsahy	
6 h	Pracovné stretnutie bolo obsahovo zamerané na prezentáciu aktivít z edukačného materiálu Hravá nemčina – téma Jeseň. Aktivity boli prezentované zážitkovou formou. Lektori boli aktívne zapojení do každej aktivity. Každá lektorka obdržala pracovný materiál – aktivity Jeseň.
6 h	Pracovné stretnutie bolo obsahovo zamerané na oboznámenie sa s didaktikou zážitkového vzdelávania sa a prezentáciu aktivít z edukačného materiálu Hravá nemčina – téma Jar. Aktivity boli prezentované zážitkovou formou. Lektori boli aktívne zapojení do každej aktivity. Každá lektorka obdržala pracovný materiál – aktivity Jar.
6 h	Pracovné stretnutie bolo obsahovo zamerané na oboznámenie sa s didaktikou zážitkového vzdelávania sa a prezentáciu aktivít z edukačného materiálu Hravá nemčina – téma Zima. Aktivity boli prezentované zážitkovou formou. Lektori boli aktívne zapojení do každej aktivity. Každá lektorka obdržala pracovný materiál – aktivity Zima.

JAZYKOVÉ KURZY PRE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV A OBYVATEĽOV POHRANIČNÉHO REGIÓNU

JAZYKOVÉ KURZY PRE PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV A OBYVATEĽOV POHRANIČNÉHO REGIÓNU (pravidelné/intenzívne)

Organizácia	Land Burgenland
Ciele	» Podporiť jazykové a kultúrne porozumenie v pohraničnom regióne » Zosieťovať pedagogických zamestnancov a iných záujemcov z pohraničných obcí
Cieľová skupina	Pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl, rodičia a ostatní záujemcovia zo zapojených obcí **32 účastníkov**
Obsahy	
95 h	(Časť 1) **Jazykový kurz slovenčiny** Pravidelný týždenný základný kurz slovenčiny realizovaný na základnej škole v Zurndorfe.
20 h	(Časť 2) **Jazykový kurz nemčiny** Päťdňový intenzívny kurz nemčiny, zameraný na činnostné vyučovanie, určený pre slovenských pedagogických zamestnancov a realizovaný na základnej škole v Kittsee.

JAZYKOVÝ KURZ SLOVENČINY PRE RODIČOV A PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV (pravidelný)

Organizácia	Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abt. Kindergärten (regionálna úroveň)
Ciele	Podporiť jazykové a kultúrne porozumenie v pohraničnom regióne
Cieľová skupina	Pedagogickí zamestnanci materských a základných škôl, rodičia a ostatní záujemcovia zo zapojených obcí **15 účastníkov**
Obsahy	
84 h	**Jazykový kurz slovenčiny pre začiatočníkov** Pravidelný týždenný kurz základov slovenčiny realizovaný na základnej škole (Volksschule) vo Wolfsthali.

JAZYKOVÝ KURZ NEMČINY PRE MIESTNY ÚRAD BRATISLAVA NOVÉ MESTO (pravidelný)

Organizácia	Mestská časť Bratislava Nové Mesto (regionálna úroveň)
Ciele	Podporiť jazykové a kultúrne porozumenia v pohraničnom regióne
Cieľová skupina	Spolupracovníci Miestneho úradu Bratislava Nové Mesto **32 účastníkov (časť 1) a 17 účastníkov (časť 2)**
Obsahy	
3 semestre **1/týždeň**	(Časť 1) **Nemčina pre začiatočníkov** Priebežný týždenný kurz nemčiny na úrovni A1 (podľa SERR).
3 semestre **1/týždeň**	(Časť 2) **Nemčina pre pokročilých** Priebežný týždenný kurz nemčiny na úrovni B1 (podľa SERR).

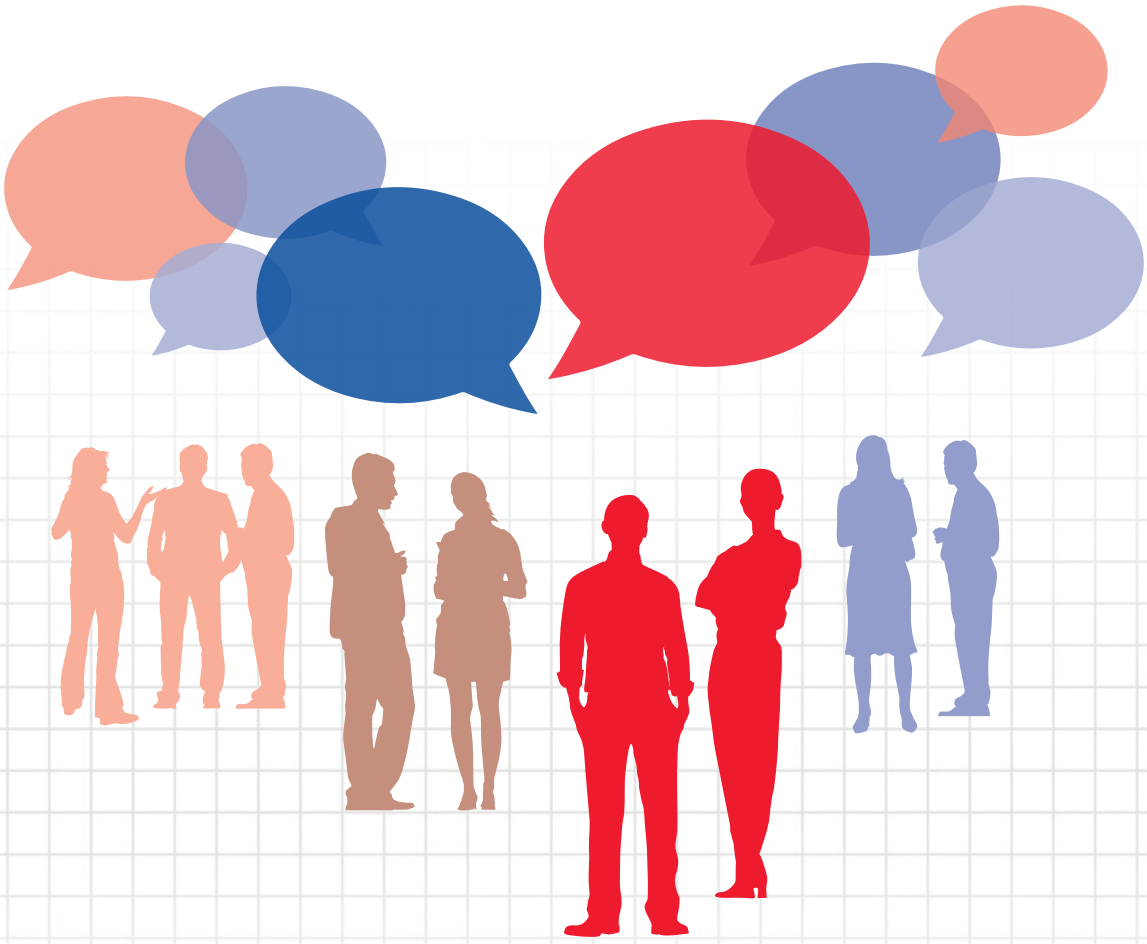

Kontakty:

Mag.ª Martina Chvatalova
Bildungsdirektion für Wien – Europa Büro
martina.chvatalova@bildung-wien.gv.at

Dipl.-Päd.in Christine Rammesmayer
Land Burgenland, Abteilung 7 – Bildung, Kultur und Gesellschaft
Christine.Rammesmayer@bildung-bgld.gv.at

Mgr. Gabriela Slobodová, PhD.
Amt der Niederösterreichischen Landesregierung – Abteilung Kindergärten
gab.slobodova@gmail.com

Dr.in Karin Steiner
Österreichische Kinderfreunde – Landesorganisation Wien
europa@wien.kinderfreunde.at

Doc. PhDr. Ivica Kolečáni Lenčová, PhD.
Mestská časť Bratislava – Nové Mesto / Stadtteil Bratislava – Nové Mesto
ivica.lencova@gmail.com

Mgr. Jana Menkynová
DAPHNE – Inštitút aplikovanej ekológie, o.z./DAPHNE – Institut für angewandte Ökologie
menkynova@daphne.sk

Projekt BIG SK-AT je podporovaný v rámci programu spolupráce INTERREG V-A Slovenská republika – Rakúsko Európskym fondom regionálneho rozvoja (EFRR).

BIG SK-AT
Bildungskooperationen in der Grenzregion SK-AT
Kooperácie v oblasti vzdelávania v pohraničnom regióne SK - AT

Interreg
Slovakia-Austria
European Regional Development Fund
EUROPEAN UNION